

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

DISSERTATIO IVRIS PVBLICI
DE
IVRE CEREMONIAI
CIRCA
LEGATOS,

QVAM
RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
D N. F R I D E R I C
W I L H E L M O

ELECTORATVS ATQVE PROVINCIARVM BRANDEN
BVRGICARVM HEREDE &c. &c.

In Illustri Academia Fridericiana

P R A E S I D E
IACOBO BRVNNEMANNO
IVRIVM LICENTIATO,

IN AVDITORIO MAIORI

D. Jul. MDCC.

publicæ subiicit disquisitioni

SIMON PETRVS GASSER,

COLBERGA - POMERANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE. 1739.

Typis IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typog

33

Q. F. F. S.
DISSERTATIO
DE
JURE CEREMONIALI CIRCA LEGATOS.

§. I.

Vanta Ceremoniarum pompa legationes hodie concomitari solet, illis haud ignotum esse potest, qui *Neomagensis pacis Acta publica apud Londorpium Tomo X. aliosque; aut nouissimæ Ryswicensis compositionis memorialia* perlustrarunt.

Equidem ab omni tempore, ob maiestatem, aut maiestati parem dignitatem, mittentium, mutuis id postulanti-
tibus officiis ac lege humanitatis, in huius generis civi-
litatibus declarandis haud parcæ fuerunt omnes, per
cultiorem partem orbis, Aulæ. Verum hoc demum
seculo sollicitudo & cura circa Ceremonialia legatio-
num in immensum creuit, adeo vt hodie maximam par-
tem negotiorum facebant in splendidissimis hisce con-
gressibus, visitationes, currus & carpenta, processiones &
exceptiones ad scalarum gradus, pilei detractio, vel impositio,

sitio, honor dextræ manus, titulus excellentiæ aliaque plura, quæ quo accuratius Legatus obseruat, eo maiore gratiam Domini sui inire solet.

Necessitas tractationis de Ceremoniis in Iure publ.

§. II. Non videntur igitur inepta illorum desideria optant, ut nouitium iuris pulici Caput de *Ceremoniis eorumque Iuribus* constituatur, manifesto rei toto die occurrentis vsu id exigente. Etenim nostros Doctores Iuris hinc vel breuissimis, & quasi in transitu hoc Statuum Ius non nando, defungi, aliquos prætere penitus, (Limnæ indigitat) testatur & simul miratur Kulpisius in *Prælegantissimi tractatus de Legat. Statuum Imp.* Antiquioribus Publicistis (ut vocant) facilius hoc condonandum forte est, quia id suo iure ignorasse videntur, hinc si reuisci illos contingeret, quid illi non stuperent ad *Ius ceremoniale*, per quod primo vocis intuitu, forte *Mosaicum* intelligerent. Nimirum actum electionis & coronationis Imperatoriæ etiam in minutissimis v. c. in assatione boeiusue cornubus deauratis, descripsisse, ac insuper narrasse, principes Electores seculares ab Imperatore *heims*, Ecclesiasticos *Nessen* appellari, descriptione Ceremoniarum & Ceremonialium egregie se defunctos esse, ardebat. conf. Dn. Pauli *Princ. Iur. p. 259.*

Reprehenduntur libri de Legatis, ceremoniarum Ius tacite prætereuntes.

§. III. Falleretur vero insigniter, qui hunc defectum Publicistarum emendari posse speraret ex illis Auctoribus, qui *legatum legatique officium*, integris iisque respernendæ molis libris profequi voluerunt. Noti sunt Hermannii Kirchneri *Morullerius* siue *de perfecto Legato* Friderici de Marselaer, Caroli Paschalii & multorum aliorum libri de Legato & eius virtutibus. Verum quomodo in delicata Ceremoniarum materia legatus se gerere debeat, ne quicquam de summa sui Principis dignitate

te temere perdat, altum apud istos Autores silentium deprehenditur. Hinc prudenter iudicat non nemo, quod veterum scripta de legatis in quibus multum de *castitate, continentia, corporis forma, felicitate* &c. parum vero de *admissionum ceremoniis* proponitur, magis ad *piclos*, quam *viuos* legatos pertineant. Causam huius silentii non finxisse sed inuenisse videtur sagacissimus Fürstenerius de *Suprematu & Jur. legat. Princ. p. 37.* Illi qui ad scribendum, inquit, animum appellunt, plerumque miserabili ingeniorum morbo non nisi vetera crepant, quorum nostris temporibus vix apparent vestigia, recentium incuriosi: de quibusdam iurisperitis vulgaribus hoc non miror; illis enim omnis sapientia in vno Romani iuris corpore conclusa videtur; experientia autem rerum humanarum, si quam habent, forensis auditorii cancellos non egreditur. Vnde nonnunquam de publico & Gentium iure misera sunt eorum iudicia. Sed illud semper miratus sum, illustres dignitate & rebus gestis & eruditione viros, cum ad scribendum accessere, maluisse eruditionis suæ documenta dare, quam experientiæ atque iudicii. Nam quæ paululum a Romanis græcisque formulis abeunt, ea vix nominare audent; videas documenta & præcepta tradi, non alia quam quæ alicuius poetæ aut Oratoris autoritate firmari possint, & exempla adhiberi ex sola veteri historia antiquis; quæ res facit, vt libri eiusmodi a viris pragmaticis, (quicunque nondum iuuenes, hoc veluti gustu antiquitatis imbuti sunt) velut inutiles aut certe steriles spernantur. &c. Verissimum hunc suum discursum laudatus vir comprobatur adducto Pachelii libello de Legato. Hunc magni Regis legatione apud Rhætos defunctum constat. Nihilominus præter

Romanorum & Græcorum historias, parum lucis in quæ in ipsis rerum argumentis obtinent, hauriri possunt. hoc auctore, facile mecum confitebitur, qui hunc in nem eum perlustrare dignabitur.

Ceremoniarum status in Germania ante pacem Osnabrugensem.

§. IV. Interim fateri & illud oportet, quod scilicet tempore, cum isti scriptores inclaruerunt, Ceremoniarum apparatus nondum accuratis regulis inclusus, nullo minus ad illud fastigium punctualitatis, ut ita dicitur perductus, sed quasi fluctuans deprehensus fuerit. maxima enim cura ac sollicitudo exactior circa ceremoniarum apparatus, Italis & Gallis merito adscribenda venit. Italia enim tanquam Magistra ceremoniarum & in ipsa Curia Romana, tantum ad isthanc rem appetitum monstravit, ut Romæ etiam totum Collegium (*in congregatione de Rissi*) ordinatum sit, cuius Præses est ex purpurato Cardinalium ordine, quæ congregatio solum in circumspiciendis Ceremoniis laborat. celeberrimi cuiusdam Auctoris *Directorium Aulicum*. Galli vero qui ciuilitatis doctores audiri cupiunt, a longo tempore in Aulis suis delectati sunt *Ceremoniarum Magistris*, quæ ingens ibi dignitas est. Nam solum præsto legatos ad Lupari fores deducit in Aulam sed & in actibus solennioribus ipsum Regem Principemque informat. *Director. aulic. ibid.* Ast in nostram Germaniam & Aulas septentrionales pompa hæc ceremoniarum serius penetrauit, siue quod ante hac Principum raro eiusmodi commercia alerent cum exteris, quod antiqui moris amantissimi essent. Hinc ingenuè fatetur Fürstenerius in laudato libro, quod ante triginta annos præter propter,) plerarumque Aularum Collegiarum nesciuerint differentiam inter Legatum cum c

raetere & ablegatum extraordinarium (Enuoyé) inde etiam prouenit, quod in nonnullis memorialibus libellis legatorum non sine admiratione legamus, Regem Daniæ aut Electorem aliquem Imperii, extero Ablegato alicuius Regis honoratiorem locum in mensa concessisse. Optandum vero fuisset, vt aliquantisper cautius illa nostri Principes obseruassent, sic enim de possessione tot lites ipsis moueri nunc haud potuissent. Prudentes & curiosi hac in re fuere Itali, legatos mittebant ad Germanos cum charactere, cum hi istas, vt credebant, minutias negligenter. Ferdinandi Magni Hetruriæ Ducis legati Coloredus & Daniel Eremita 1609. ad Principes potiores Germaniæ missi nil aliud intenderunt, quam vt Duci antea insolitum *Serenissimi* titulum vna cum reliquis curialibus vindicarent. Patent hæc omnia ex Danielis Eremitæ itinerario, cuius partem exhibet Furstenerius p. 276. integrum vero aliquando legi manuscriptum.

§. V. Ast cum celeberrima illa pax Osnabrugo-Monasteriensis celebraretur Germani euigilasse videbantur. Videbant enim ibi quasi aperiri scholam ceremoniarum ab exteris Legatis ex tota fere Europa confluentibus. Inde primum Electores Venetorum exemplo incitati, & suis legatis Excellentiæ titulum asserebant, tandem & impetrabant. Res magis ac magis excolli cœpta ac Neomagi tandem in maius aucta. Ex eo tempore prodierunt decora ingenia ius hoc nitore suo restituentia ac Germanis idoneis rationibus ex solidiori politico & Iure Gentium vindicantia. Inter omnes vt inter stellas Luna minores, elucent Abrahami de Wicquefort *Memoires touchant les Ambassadeurs & les Mi-*

Ministres publics, nouis tamen exemplis merito nō illustrandi. Nec minoris elegantiae ac industriae cōstitit, quod prodibat eo tempore, cum negotia pacis nō magi in summo feruore peragebantur. Mascula & ingenium seculi accommodata eloquentia Autor ille (se Cæsarinum Fürstenerium appellauit & creditur Collegiarius ex Aula H.) ostendere annixus est, Principibus iam competere ius mittendi plures legatos cum chara re, & iisdem honoribus illos afficiendos. Verum cōtra isthoc libello præminentiae Electorum aliquid detraxerunt non solum *Notæ & Discursus* non inepti euulgati sunt uersus ipsum; sed ipse Autor, siquidem nunc ipsi scribitur dum esset, citra dubium Churfürstnerii nomen & vna cōtra nomine, alias hypotheses assumpturus esset. Sigilla vero elegantis ingenii specimen est, quod pro Sere ac Potentiss. Electoris Brandenburgici iure mittendi per res æquali potestate legatos editum hoc titulo: *Déclaration de la question, qu'il y a touchant le cérémoniel de les Ambassadeurs de France & ceux de Brandebourg, qui se trouvent presentement au Traité de paix à Nimvvegen.* omnium denique Principum Germaniæ controuersiam primum dissertatione; post vero pleniori manu, intertractatu, iudiciose persecutus est Celeb. Dn. Kulmburg. *Lib. de Legat. Stat. Imper.*

*Iudicium de
scriptoribus
Iuris Lega-
tionum &
ceremonia-
rum.*

§. VI. Vti vero generalis, & prudentum calculo cōprobata regula est: ut ad iudicandum de scriptore Iuris publici, ipsius statum, & sub quo domino scripserit, exprimeremus; ita in specie hoc valet de scriptoribus huiusmodi, sæpius affectu non minus quam rationibus cum magi solitis. Equidem Fürstenerius Lectori suo persuadere cupit, ac si extra partium studium positus, ni-

et

euentu istius rei ipsi expectandum esset, hinc & veretur, ne frigidior existeret ipsius oratio, *quia*, sic pergit, *affectus quos volumus in aliis, non tam exquisitis argumentis quam viuida ipsorummet affectuum pictura excitamus, quos nemo facilius exprimit, quam qui sentit.* Ast argumentum rei in qua versatus, & *suprematus* fœtus ab ipso in lucem protractus, aliaque multa non sinunt dubitare, si vnquam quæstionem, certe hanc de ceremoniis legationum earumque iuribus, mascula quidem eloquentia ad temporum nostrorum genium præstantissime accommodata; non tamen sine studio partium principalium contra Collegii Electoralis præminentias fuisse ab eo ventilatam.

§. VII. Nullo vero negotio inde coniiicere licet, de *Ampli* *mat er* *remon* licatas non minus esse controuersias ceremoniales circa Legationes occurrentes; quam amplas & diffusas, si in tota sua latitudine spectentur. Verum nobis animus est, prætermisissis Regum Principum ac exterarum Rerum publicarum legationibus, nos intra fines Germaniæ continere, hinc illa quæ propius ad nostrum ius publicum in hoc argumento spectant consideraturi sumus. Dubus potissimum capitibus discursus iste finiatur; vno, quæ ceremoniæ obseruentur, si legatus ab vno Principe ad alterum mittatur tanquam istius Reipubl. membrum, altero; si Principes Germaniæ extra istius fines ad Reges & Respublicas legatos mittant.

§. VIII. Quia vero *legati* vocabulum multis ambiguitatibus subiectum est, hinc ne in limine impingamus, istam vocem enucleabimus; non quasi circa inania verborum hæere, ac frigidum Critices studium in hac re ostentare velimus; sed potius vt vocabula po- *Differ* *inter* *tum,* *tum,* *tum,* *dens*

litices, quæ ex usu rerum præsentium, vti nummi, videntur, eo melius percipiamus. Scilicet subtiles *Legati, Ablegati, Deputati, Residentis* distinctiones antea fere cognitæ, aut non ita exacte obseruatas, summa Galliarum & Italorum in hisce ceremoniis vigilantia proximit. *conf. supra §. 4.* Ex horum igitur stylo in ipsis rebus argumentis obtinente, Legatus (Ambassadeur) est, qui mittitur a Principe non recognoscente superiorem characterem repræsentatio. *Wicquefort. p. 4.* Maximè istius personæ dignitas & splendor est, quia personam Domini repræsentant, i. e. eo in loco collocandi quo Dominus si adesset, & illis honoribus afficiendi sunt, qui Dominus habebatur si præsens esset. Hinc Character repræsentatiuus est ius fruendi iisdem honoribus, quibus fruuntur is qui repræsentatur. *Furstener. de suprem. p. 4.* An igitur cum vel sine characterem mittatur, perspicitur ex *litteris credentialibus*. Quod si in his nulla repræsentatiuius mentio fiat, non legatus (Ambassadeur) est; sed *Ablegatus* seu *Envoyé*, qui adiectiuius honore differt a Legato. Ambo vero vel *ordinarii* vel *Extraordinarii* sunt. Extraordinarius Ambasiator (si ita loqui cum Curiis liceat) non differt specie dignitatis ab ordinario Ambasiatore; quævis ut plurimum extraordinarius qui superuenit, solent ordinario præferri, licet vnius Domini ministri sint, non eodemque insigniti characterem. Ceterum inter *legatum ordinarium & extraordinarium* illa differentia detur esse, quæ est inter *Residentem* h. e. *Ablegatum ordinarium*; & *Extraordinarium* (*Envoyé Extraordinaire.*) *Plenipotentiarium* vero nomen *potestatis* est, non *dignitatis*, vti multi sibi persuadent, cum quilibet *Residentem* plenipotentiarium esse possit, si mandatum tractand

berrimum habeat, neque propterea legato characterem habenti æquiparatur. *Deputati* autem vocantur Ministri ab illis missi qui vnum constituunt corpus. Ita pagi Heluetiorum (cantons) deputatos solent mittere ad Conuentum Badensem. Prouinciæ fœderatæ Hagam Comitum. Inferior Residente multum est ille qui communiter vocatur *Agent*, quippe quem multi inter ministros publicos ne connumerant quidem, quia literas credentiales nullas fert, sed ad summum commendatitias. *Consules* Mercatorum vero vt & *Commissarios* vt hic attingamus, vix operæ pretium videtur, cum differentia satis nota sit; quippe illi Ministri societatis mercatoriaræ, vid. *Interesse Holland. c. 10.* hi Ministri publici iurisdictionem eius a quo missi non egredientes. Sic Imperator ad Comitum mittit Commissarios quando ipse iis interesse non potest. Furstener. l. c.

§. IX. Qua distinctione Legatorum obseruata, progrediendum nunc esset ad ipsas controuersias Ceremoniales, quæ Principibus nostris motæ sunt ab exteris Coronis & Rebus publicis. Verum quia magna inæqualitas circa valorem Legatorum deprehenditur, placet paulo fusius in indolem harum Ceremoniarum inquirere. Scilicet vt Princeps vel Respublica legatis honorem exhibeat, requirit officium humanitatis & lex amicitiae, supponens mutuam indigentiam generis humani, eosque ad mutua officia, quæ alias iure stricto postulari non poterant, sponte exhibenda, disponens, vt videlicet alter mihi similia non deneget. Optime exinde deriuari potest honor qui exhibetur Principi Legato, vt ille ad paria facienda iterum non solum disponatur, sed quasi compellatur. Verum cum inter homines frigeat amicitia & humanitas, neque ignem amoris mutua beneficia.

excitare soleant, sed communiter simulacrum emere amoris excitet metus, & correspondens huic in alia potentia, non mirandum, quod etiam iste valor & Ceremoniæ legatis exhibitæ maxime augeantur, si proueniant a Principe potente, & deminuantur, si proueniant ab eo qui parum potens est, aut cuius opera non valde indigent. Hoc Gallorum exemplum comprobatur abunde. Cuius in ultimo bello Gallico Legatus Regis Lusitani Lutetiæ eorum tribus equorum bigis tracto vteretur, Nouellæ eo tempore vt insolitum hoc referebant, ratione tamen si adhibita, quod Rex Galliæ insolitum istum morem fieri aut dissimulet, quia opus habeat amicitia Lusitanorum. conf. Excel. Dn. Thomae. *Diss. de iniust. oppos. Reserv. & super. stat. §. 17.* Recentius testimonium nobis suppeditat porta Ottomannica olim tumida, nec semper legatos dignis eorum charactere ceremoniis ac honoribus excipiens. Nihilominus Nouellæ ex Vrbe Constantinopolitana remissa Turcarum ambitionem vno confirmant, nullæ dubitantes, quin Gallicus Legatus *de Ferioles*, non obstantibus legibus Turcarum hæc sancte ab iis obseruatis, scopum suum sit obtenturus. de Turcarum imbecillitas, & quod cum prostratis viris nupero bello Hungarico, simul tumor ipsorum profusus sit, satis elucescit.

Ratio quare Reges in ceremoniis aliorum legatis exhibendis parci sint

§. X. Accedit porro, quod Reges Principibus industria hunc honorem denegent, aut frustulatum concedant, quia, si ipsorum ope indigeant, hac liberalitate causa honorificentior receptionem legatorum ipsis magni constante, eo magis sibi deuincire possint. *plus habilles princes ont été fort prodigues de Ciuil quand elles leur ont été utiles & il n'y-a point de libe*

té qui incommode moins & qui acquiere plus de amys, inquit prudenter Autor *Der Quæstion*, ob *Reichs - Fürsten* befugt Ambassadeurs zuschicken. ap. *Cassandr. Thucel. in Elect. Iur. Publ. p. 307.* Ceterum illud etiam satis apparet, illos sibi maxime ex Principibus consuluisse, qui iam longo tempore, vbi ceremoniæ legationum aut nondum certis regulis inclusæ, sed quasi fluctuantes non adeo accurate obseruabantur, possessionem harum Ceremoniarum, vel vi, vel clam, vel precario adepti sunt. Eum in finem fatebantur Galli & Angli Neomagi, *quod in rebus Ceremonialibus neque ratio, neque potentia, neque dignitas, sed sola possessio sufficiat.* ap. *Thucel. c. l.* Cauti hac in re Principes Italiæ ea iura acquisiuerunt, quæ merito mirantur Principes nostri, magnitudine, antiquitate, rebus bello paceque gestis alias iis immensum superiores. vid. *delibata Iur. Publ. §. 7.*

§. XI. Ordo nunc postulat vt sigillatim Aulas exteras perlustremus, obseruaturi quibus Ceremoniis Principum Germaniæ legati ibi excipiantur. Per Principes vero indigitatum eo inuictissimum Imperatorem tanquam caput S. R. Imperii, tum Sereniss. potentiss. Electores, denique Sereniss. Principes reliquos Statuum Imperii nomine venientes ac votum & sessionem in Comitibus habentes. Equidem quod attinet ad Imperatorem, ille fruitur, nullo contradicente exterorum Regum, illa dignitate & honore in legatis suam personam representantibus, qui ipsi debetur tanquam primario membro Christiani orbis. Ergo de Electoribus sumus solliciti quid iuris sit, si ipsis placeat legatos cum charactere mittere. Fuerunt vero Sereniss. Electores ab immemoriali tempore in possessione Legatos cum pleno cha-

*De Ele.
Legat.
chara
repræ
senti*

raetere mittendi. Hoc vt ad oculum pateat, potissimum Europæ Aularum exempla in medium adducantur quæ Legatos Electorales splendore regis legatis aliam hiberi solito exceperunt. Ipse Imperator suis legatis Neomagi iniunxit, vt Electorales iisdem, quibus Reges Imperatos, ceremoniis ac honore prosequerentur. Cum enim Galli, Sueci vtpote hostes Electoris Brand. eo tempore Somnium quidem, sed nomine eius Collegam Blaspi pro legato cum charactere agnoscere vellent, & Am Mediatores illorum vestigiis insisterent; Legati hi Brandenburgici non solum acriter semet opposuerunt; sed Elector vetabat suos vllum temperamentum admitti addita ratione; *quod per hoc quicquid a Cæsare tanto la obtentum fuerat, iterum sit subuertendum, ægre deinceps reparandum.* vid. Baro a Pufendorf. *in reb. gest. Frid. Wilhel. Eb. Brand. Lib. XV. §. 31. seq.* Angli Berclai Jenkinus Legati Mediatores, etiam Neomagi Suecorum Gallorum iniquas præsentiones fouebant contra Brandenburgicos; ast Londini Legatus Brandenburgicus de Swerin Regi exemplum Cæsaris pari honore tractantis ingerebat. Tandem vero Rex Carolus meliora monitus decreuit vtrumque Electoris legatis pari modo tractare. Dn. Pufend. *all. lib. 32.*

Legati Brandenburgici cum charactere Regis parificati.

§. XII. Ex eo tempore Legati Brandenburgici possessione Tituli *excellentiæ, visitationis* & aliarum curarum Regis exhiberi solitarum permanserunt. Neque Ceremoniis tractati, si vnicus legatus adesset, sed et si duo aut tres, vti Neomagi duo fuere: Ambo vtrumque titulo *excellentiæ*, digniore loco in domo, a Comite Korkio & Episcopo Gurcensi, legatis Cæsareis, tum & Anglicis, Danis, Hollandis excepti. D. Pufendorf. *Hist. Lib. I.*

denb. l. XV. §. 33. Memorialia vero Brandenburgicorum Legatorum in hac causa plene exhibentur a Londorpio, *Tom. X. Actor. Publicor. Lib. XI. ad An. 1679.* Posset vero multis exemplis hoc confirmari contra illos, qui de hac re nescio quas dubitationes fouent. Breuitatis gratia tamen lubet pauca exempla Brandenburgica in medium afferre, initio facto a Regno Angliæ. Angli eo minus causæ habebant Neomagi debitum honorem legato Electorali secundo Dn. Blaspieli denegandi, cum iam antea Ioanni Mauritio Nassouio Principi, & Danieli Weimanno Legatis Brandenburgicis 1661. in Angliam, plenum honorem citra magnos scrupulos exhibuissent. Primum enim a Magistro officiorum, Tribuno militum ac Nobili Comitante, cymbis Regiis Grauesanda ad turrin Londinensem deducti. Ibi Bellasius Comes & Vice-Præfectus turris viginti curribus prosequentibus, inter quos & Hispani & Belgarum Legatorum currus erant &c. cum ad Regem Carolum II. deducerentur, Nassouio Principe verba faciente, Rex vt Legati caput tegerent iussit, quod & vterque fecit. Dn. de Pufendorf. *Hist. Brandenb. Lib. IX. §. 23.* Vnde porro concludi potest, quod Legatus v. c. Electoris Brandenburgici missus cum Characterere repræsentatio, Ablegato Anglico extraordinario (Extraordinair Envoyé) nullatenus loco cedere teneatur, si forte in Aula tertia concurrant. Si vero Legatus Electoralis serius aduenerit, ipsum Legatus Anglicus primum visitare obstrictus est, vti etiam contigit Neomagi 1677. nec solum ab Anglis, sed & reliquis qui antea aduenerant.

§. XIII. Gallia quamuis Ciuilitatum Magistra appellari gestiat, nihilominus Legatis Electoralibus ratione *Inqui an in Cere. legati*

Electores Regiis pares habeantur.

Ceremoniarum multa denegavit. Equidem Rex Galliarum *fratris* titulo Electores, & in specie primo loco Silesiæ Elect. Brandenb. FRIDERICVM WILHELMVM gloriosissimæ memoriæ honoravit, quamvis Comes Brienne acriter reclamaret. conf. Wicquefort, *ambassadeur* p. 51. at vicissim Maiestatis titulum sibi impetulatus est. Furstener. *de supremat.* p. 160. Equidem in stylo Germaniæ non erat fas titulum Maiestatis tribuere extero Regi, Imperatore excepto, hinc Regibus duntaxat *Regiæ dignitatis titulus* dabatur, quod quidem ab initio ægre ferebat Gustauus Adolphus, Sweciæ Rex, Alexander, sed postea edoctus de hac consuetudine, acquiescit. vid. eleg. Diss. Dn. Köhn *de Statu Elect. Imp.* §. 26. Interim in eo Galliæ Rex grauis est Electoribus, quod non velit concedere, vt Legati Electorales cum characteribus missi coram Rege se tegant. Verum quam ab origine ratione alienum hoc Gallorum institutum sit, quilibet videt qui considerat, quod & Imperator legatos Electorales characteribus vestitos caput tegere permittat. In fastuosa hac in parte Gallia patitur, vt Ambasiatores Florentini, Sabaudici, Mantuani, Lotaringici, Medicei, Magistri Melitensis, se coram Rege tegant, qui omnes Principes tamen Pontificii vasalli ex parte, aut ad minimum suprematu, potentia & antiquitate, cum Electore Brandenburgico, Bauariæ aut Saxonix nullatenus comparantur. Igitur ob hunc Gallorum fastum, la ratione nixum, solent Electores duntaxat in Galliam mittere Ablegatos extraordinarios (Ministres von dem Rang.) Quodsi vero Galli semet accommodant, Electoralis Ambasiator non posset aliis ceremoniis sumptuosi, quam Regiis exhibere consueuerunt Galli, Principibus

enim concedendus esset solennis introitus, ad quem splendidiorum faciendum Regis & Reginae, Delphini, Ducis Aurelianensis & reliquorum Principum consanguinitate Regem attingentium, ut & Ducum & Parium Franciæ currus præmitti ad quadrantem miliaris deberent. Præterea ille per Mareschallum Franciæ aut saltem Comitem introducendus in urbem, & hospitium consuetum ipsi assignandum foret. Conuiuio regiis sumptibus tribus diebus excipiendus, dehinc ad conspectum Regis ab illustri persona ducendus militibus prætorianis plenis armis comparentibus, coram Rege sese tegere deberet. Hinc Regis Fratri Duci Aurelianensi in loco tertio dignior locus non esset concedendus. *Ablegati Brandenburgici* vero (Envoyes Extraordinaires) quo ad Cerimonias Regiis semper parificati sunt, uti hoc patet exemplo Lib. Baronis a Blumenthal 1660. Bar. de Pölnitz, Dn. de Meinders Ao. 1668. hac qualitate missi conf. Pufend. *Histor. Brand. ad h. ann.*

§. XIV. Hispania quidem & in specie aula Madritana remotior videtur, quam ut multum commercii Electoribus intercedere possit cum illa. Nihilominus si Ambasiatores mitterentur ad Hispanum a quodam Electore, ille Ceremoniis Regiis legatis exhiberi solitis mandandus, quæ consistunt in eo, ut Legatus comitatum suum præmittat in urbem, & ante portam eum excipiat vnus ex præcipuis aulicis. In conspectum Regis ducuntur ab ordinario Introductore Legatorum cui assistit Maior Domus, in curru Regem vehere solito. Secunda inclinatione corporis a Legato facta Rex caput denudat, & cum Legatus se tertium inclinavit, nudum caput operit. Quæ omnia ex Memorialibus Legatorum libellis fusius patent. Obseruandum vero est, quod nullus

ordinarius Ambasiator Madriti solet *solemnem introitum* celebrare, sed hic honor extraordinariis tantum contingit modo a nobis indicato. Ceterum si Electorum ad Hispanicum Governatorem v. c. Mediolanensem aut vice-Regem aliquem Alegantem extraordinarium mitteret, (quod Brandenburgicum Electorem aliquoties factitasse clarum est exemplo Blaspielii 1675.) curru Governatoris a Capitaneo militum prætoriarum ducitur, a Governatore in loco extra audientiam (anti-Camera) ipse excipitur & postea sella ipsi representatur. Denique si in loco tertio concurrant Legationes electorales & Hispanici, hi eundem honorem quem Regibus titulum Excellentia, primam visitationem, si recens electorales aduenerunt, dextram manum in domo, a qua que debent. Neque Hispani quam difficiles alias & superbulosi in hisce ceremoniis sint, hoc denegare auctorem dum Baro de Watteuille Hispanicus Legatus Nassovici Principi & Weimanno Electoralibus Londini 1666, & Nymphi magi 1677. Marchio de los Balbazos & Dn. Ronquillo eundem honorem Electoralibus exhibuerunt. conf. *Hist. Frid. Wilh. ad h. an.*

*Ceremonie
Aularum septentrionis
circa legatos
Electores.*

§. XV. Circa Aulas septentrionales, Suevicam, Polonicam & denique Polonicam, nulla hac in re difficultas superesse videtur. *Certum est*, inquit Furstener. p. 162. *Batauis & apud Septentrionis Reges Legatos-Electores cum aliis a Rege aut a republica vel principe libero missis uti.* Confirmare hoc placet paucis & selectioribus exemplis. Quamvis Hafniæ olim moris esset, Electoribus paulo minoribus Ceremoniis quam Regibus excipi Nihilominus efficiebat 1683. Dn. Meindersius Minister Brandenb. ut iisdem Ceremoniis, quibus breui ante

psum Wellingus Minister Suecus fruebatur, recipere-
 tur. Sic quod attinet Suecos, Coloniae ad Spream 1684.
 cum Ablegato extraordinario Suecico Dn. de Grafen-
 thal pactum cum circa titulos, tum & receptionem lega-
 torum initum, vbi Elector Regi promisit, vt eius legatos
 cum caractere repræsentatio iisdem Ceremoniis exci-
 pere vellet quæ aliis regiis exhibentur; vicissim se obstrin-
 xit Rex Legatos & Ablegatos Electorales æquali honore
 qui regiis præstatur tractandi. Ceterum in solenni illa
 conclusione pacis Sueco - Polonicae Oliuæ facta 1660. Le-
 gati Electorales Brandenburgici Regum legatis parifica-
 ti sunt. Hoc enim & alia exempla merito adducebant
 Brandenburgici Neomagi, cum ipsis controuersia mo-
 uerentur ab Anglis & Gallis Suecisque de titulo *Excellen-
 tia* legato secundo non tribuendo. vid. Memoriale Legat.
 Brandenb. apud Londorp. *Actor. publ. tom. X. lib. XI.*
p. 540.

§. XVI. Postquam perlustrauius Aulas potiores *Cere*
 Regum, tandem ad Curiam Romanam pedem profer- *Nunt*
 re placet. Equidem hoc rerum statu vix videtur casus *solu*
 dabilis, vt Electores Protestantes legatum cum vel sine *ralib*
 caractere Romam sint missuri. Interim tamen legati *be*
 Electorum in loco tertio possunt conuenire cum Nuntio
 Apostolico. Neomagum veniebat Aloysius Beuilaqua
 patriarcha Alexandrinus Nuntii officio functurus. Cæ-
 sarei ac Hispanici legati cupiebant, vt ipsum recens adue-
 nientem visitarent Brandenburgici. Elector desuper
 consultus respondebat, si Nuntius parem iis honorem
 in visitatione exhibere cuperet, quem exhibeat Cæsareis
 & regiis, visitandum esse. confer pulchras rationes Ele-
 ctoris apud Pufendorf. *Hist. Frider. Wilhelmi Lib. XV. §. 39.*

Certum igitur est, Papam a Protestantibus considerandum ad minimum esse ut potentem & maximæ dignationis Principem in Italia. Animadvertit hoc Nuntius, quod nullo alio titulo Neomagi commode negotiari potest hinc professus est publice, se non ut personam Ecclesiasticam, sed uti *Principis Itali* Ministrum huc venisse, quidam bellantium super pace nonnulla propositurum; pro quando de Pontifice mentio incidebat, eum nunquam *Papam aut suam Sanctitatem*, sed tantum *meum Principem* vocitabat, insuper declarabat, reliquis se legatis Protestantibus de adventu suo indicaturum, si norit, humiliter id acceptum iri, ac se ab iis inuisendum. Pufendorf *loc.* Igitur intuitu protestantium summum locum ex se Deo haecenus vindicatum Papa prætere potest, atque sic legato Electorali caractere vestitum, ne concurrat in aula Regis pontificii cum Nuntio; quia alias ipsi citra dubium cedere necessum haberet, quod tamen Elector, tanquam Principi Italiae considerato nullo modo concessurus sit.

Ceremonie Electoralium legatorum apud Moscos & alios.

§. XVII. Superfunt adhuc inter Capita Coronis etiam aut iis pro æqualibus se gerentia *Moscus, Chamus, Tartaricus, & Maroccae ac Fessæ* siue Rex siue Princeps. Eadem quod duos posteriores attinet, rara erunt exempla quod Legatos miserint ad Electores: rarissima, quod Electores suos remiserint ad illos. Interim tamen Fridericus Wilhelmi rebus gestis & magnitudine permoti Tartari Maroccani, legatos Berolinum miserunt, sed quia quantum constat, Electori nullum legatum haecenus in Tartarum mittere placuit, haud dubie quia parum solidæ amicitiae ex barbarâ terra speratur, hinc cessant ceremoniæ in legatione observandæ. De Mosco vero amplioris uti

tis disquisitio est. Constat enim quod Magnus Dux Cæsar appellari gestiatur & eum in finem nomen *Zaar*, sua lingua idem significans, retineat. Quicquid vero de illa re sit, tanquam latissimarum terrarum dominatori regii honores non videntur denegandi. Vicissim magnus Dux Electoris legatis parem aliis regibus exhiberi solitum honorem debet. Accommodavit etiam semet licet initio præter rationem scrupulosus, cum Baro Eulenburgicus a Sereniss. Electore Brandenb. ad eum ablegaretur. Instructiones circa ceremonias & alia exhibet Pufendorf. *sæpe laudata Histor. lib. VI. §. 31.* Neque est dubium in recentissimis legationibus Brandenburgicis multa comitatis & benevolentiae singularis exempla fuisse superaddita, quando quidem tanta potentissimi hodierni Zari in Electorem est benevolentia, ut ipse eundem visitare, inaudito hæctenus exemplo, nullus dubitaverit.

§. XVIII. Reges excipiunt Republicæ quippe ad quos ab Electoribus frequentes ablegare legationes, Ratio status postulat, in primis ad duas illas potentissimas *Veneziam & Hollandiam*, quarum illa antiquitate & mediocri potentia, hæc Commerciis ac inde fluente opum abundantia, florentissima est. Prætendit autem Republica Veneta præcedentiam præ Electoribus, vnde postea idem Ius etiam legati Reipubl. essent vindicaturi. Lis est antiqua, & iam Concilio Constantiensi Bauariæ Dux de super Reipublicæ litem movit. Variæ autem sunt rationes quæ in medium pro Venetis adducuntur, antiquitas reipublicæ, possessio olim nunc vero prætentio in Regna *Candiæ & Cypri*, utramque paginam hic faciunt. Et sane negari non potest, Romæ utpote scholæ Ceremoniarum,

vbi adeo accurate Legati distinguuntur, Venetos regii pares haberi, dum in Sala Regia (nella sala Regia) relictos, qui vero in Sala Ducum! (nella sala Ducale) audiuntur a Papa. Nihilominus strenue præcedentiam suam pro Venetis asseruerunt. Monasterii æquali cultu fuere habiti a Gallis & aliis, quod ex Wicquefortio & imprimis Puffendorf. *Histor. Frider. Wilhelmi Lib. II. §. 22.* demonstratum facile est. Ceterum non desunt argumenta ad eludendum Venetorum petita. Etenim quod (1) concernit antiquitatem & diutina possessione firmatum dominatum huius urbis, valde dubitare licet, an mox ea Vrbs, cum terrore Attilæ Hunnorum Regis in sinu Maris Adriatici conderetur, libera fuerit. Certe ingeniosissimus Autor libri quem *scrutinium libertatis Venetæ* vocat, contrarium multis rationibus euincit. Esto vero, Venetos antiquitatis gloria semet efferre. Certe idem de Electoribus eorum antiquissima prosapia dicendum, quæ a multis retro seculis in summa dignitate floruit. Maxime verum facit pro Electoribus, quod illi ab antiquissimo tempore semper proximi & immediati a Regibus iudicati sint. In Ceremoniali Romano, a Paride de Grassis, Ceremoniarum Magistro sub Iulio II. P. Max. composita 1504. apparet illa obseruantia communis, quod Electoribus proxima & immediata sedes penes Reges concedatur. vid. memoriale ap. Londorp. *Tom. X. lib. XI. p. 54.* In *Ceremoniali* Christophori Marcelli Archi-Episcopi Corcyrensis Romæ 1506. edito, Electores omnibus Principibus præferuntur exceptis Regibus vid. excerpta ap. Londorp. *all. loc.* Hisce vero rationibus freti Electores præcedentiam Venetis in nullo confessu splendidior concesserunt, quin potius illis apud multos Principes præ-

prælati. vid. Puffendorf. *Histor. Frid. Wilhelm. loc. cit. p. 69.*
 Ex quo vnicum illud exemplum præ multis aliis notatu
 dignum iudico, quod cum 1490. Romæ Capellam Pon-
 tificis præter spem intraret Legatus Venetus, & Electo-
 ris Moguntini Legato honoratiorem locum controuer-
 sum facere auderet, præfens Papa mox deciderit litem
 in fauorem Moguntini, documento publico in perpetu-
 am rei memoriam insuper dans legato Electorali. Ca-
 uendum igitur Legato Electorali cum charactere re-
 præsentatio, ne in solennibus conuentibus, aut alias in
 loco tertio minimum in hisce cedat Venetis, hinc nisi
 certo sciat digniorem locum, titulum excellentiæ &
 alia consueta a Veneto legato sese recepturum esse, ab-
 stinere debet omni visitatione. Totum enim Collegi-
 um Electorale 1671. solenni pacto semet obstrinxit nulli
 Reipubl. præcedentiam concedere.

§ XIX. Cum igitur Respublica Veneta hac in par- *Osten*
 te frustra reluctetur Electoribus, multo minus Belgii fœ- *quod*
 derati legati illud obtinere aut cum ratione desidera- *Holla*
 re poterunt. Equidem in tractatibus Pacis Osnabru- *rum*
 gensibus, suum de præferentia præ Electoralibus desi- *ralib*
 derium mox prodebant, ast non deerat Electoralibus *re u*
 Legatis animus fortiter semet opponendi. Nec Bel- *fin*
 gæ gloriari poterunt quod multi actus possessorii iis in
 promptu sint. E contrario non desunt exempla vbi
 Brandenburgici Legati præ Belgis potiozem locum, iis
 tacentibus, occuparunt. Sic in Anglia Princeps Nassou-
 uius & Weimannus Legati Brandenburgici cum Rex
 Equites crearet, Nassouius proxime iuxta legatum Hi-
 spanicum collocabatur supra Belgicos. Puffendorf. *Hi-*
stor, Frider, Wilhelm. Lib. IX. §. 23. In coronatione Regis
 Caro-

Caroli II. vero cum Rex proponeret, vt vterque v
 priuati in æde sacra comparerent, Brandenburgi
 repudiauerunt ac ad extrema rem deduci maleban
 mul tamen fauore Magistri officiorum prius in
 lum accesserunt, loco suo occupato, Belgis specta
 abstinentibus. *Id. ibid.* Quinimo ista Legatio Bran
 burgica maiori pompa & pluribus Ceremoniis et
 cepta, quam alias erga Belgos moris erat. Quid?
 ne Sabaudus quidem (qui tamen Electoribus sua sp
 cedit) digniorem locum Belgis relinquere cupit.
 nue exemplum hoc sequebatur Neoburgicus cum e
 nondum Electoratum Palatinum adeptus erat. Ne
 nus Electorales sunt in possessione. Ad tractatus
 Oliuensis missus ab Electore Brand. Dn. de Hou
 semper prælatus fuit Legato Belgico extraordin
 Omnium vero nouissimum & illustrissimum exemp
 contigit 1685. vbi Ablegatus Brandenb. Dn. de S
 heim ob solennem actum, in theatro stragulis ex
 to ac in gratiam Legatorum ædificato, honoratio
 locum præ Ablegatis Belgicis sibi tribuebat.

*Ceremoniæ
 circa lega-
 tiones in
 Belgium fe-
 deratum.*

§. XX. Ceterum si legati Electores cum char
 re Hagam mittendi sint, pari honore cum Regiis ex
 endi forent. Quia vero Ambasiadores mittere
 ptuosum nec semper statui proficuum, Ablegati extr
 dinarii sæpius mittuntur. Vbi hi solent a duobus Dep
 tis ex suo hospicio deduci ad proponendum Rheda
 bus bigis, & vna, biga Equorum tracta, quas concom
 solent currus Ablegati & ipsius amicorum. Hæ Cere
 niæ Dn. de Blaspiel, Dn. Romswinckel, Dn. De L
 Dn. de Ruck, & aliis Ablegatis extraordinariis Bran

burgicis sunt exhibitæ nec amplioribus Ablegati Regii gaudent.

§. XXI. Restat Respublica fœderata Helueticorum. Hanc pro libera republ. æstimandam nunc esse, nullus temere inficiabitur, qui negotiorum status gnarus est. Hæc tamen intra limites suæ conditionis subsistens, nullatenus semet immiscet ambitiosis prætensionibus quas contra Electorum præminentiam fouent Veneti & Hollandi. Igitur si Legati aut Ablegati Electorales apud ipsos compareant, nullum est dubium quin Regiis sint æquaturi. Nec desunt exempla huius rei, siquidem 1672. Electorales Brandenburgicos Ablegatos Dn. Comitem de Dona, & du Plessis Gouret, iisdem ceremoniis uti Ablegatos Gallicos exceperunt. Denique cum Respublica Genuensi pauxillum commercii haud dubie Electoribus intercedit, quasi vero Electorales cum huius Reipubl. legatis in alia Aula concurrerent, illis prospiciendum esset, ut pari regiis honore maectarentur ab huius Reipubl. legatis.

§. XXII. Atque sic variis iisque illustribus exemplis præminentiam Electorum in fruendis iisdem honoribus ac ceremoniis quibus gaudent hoc in passu Reges, stabiliuimus. Et cum Galli ac Angli ipsi Neomagi facti sint, in rebus ceremonialibus, magnum momentum ac pondus afferre possessionem ac præscriptionem; Certe exinde nullo negotio colligi poterit, firmitus esse hac in parte ius Electorum, quam ut citra cauillationes & vitiligia illud labefactari possit. Quod vero maximam partem Brandenburgica exempla allata sint, multæ rationes suaserunt. Potissima est, quod hæc Augusta ac Serenissima Domus a Deo multis ac diffitis nec ubique

cohærentibus provinciis aucta fit a Rheno vsque ad
 stulam & vltimos fines Germaniæ. Inde non potest
 fieri, vt hæc domus de omnium fere Aularum Euro
 consiliis simul participet. Hinc Ratio status suadet
 sumtuosas legationes suscipere, quas in tanta copia
 lus alius Elector ferre aut voluit, aut fere potuit.
 porro tanta exemplorum fœcunditas fere ex vnica
 que incomparabili Historia Brandenburgica Pusend
 fiana eruta. Exempla reliquorum Electorum passim
 veniuntur ap. *Kulpistum* tum & *Diarium Europæum*.

*De Ceremo-
 niis a Prin-
 cipum legatis
 præsentis hi-
 storica rela-
 tio.*

§. XXIII. Proximi ab Electoribus sunt Principes
 Germaniæ. Horum desideria æqualibus honoribus & ce
 moniis fruendi cum legatis Electoralibus, immane qu
 tum turbarunt harmoniam Capitis & membrorum
 multa salutaria consilia pro bono Germaniæ suscepta
 rita fecerunt. Quia vero lis bonam partem sub iudice,
 nostrum tantos componere fluctus, aut profanas ma
 adytis Deorum inferre, hinc contenti erimus recen
 ne Historica & rationum politicarum, iudicio cordati
 etoribus relicto.

Continuatio.

§. XXIV. Supra iam expositum est, ante pacem il
 solennem Monasteriensem anxiam Ceremoniarum
 ram Italis & Gallis relictam fuisse. Verum simul ac Elec
 rum legati titulum excellentiæ sibi adsciscerent, tunc
 gilare reliqui Principes, ac, quasi classicum caneretur,
 libet nescio quam curam anxietatenique circa isth
 rem præ se ferebat. Longum foret ac tædiosum lit
 omnem desuper Osnabrugæ ac Monasterii ortam rec
 fere. Otium enim hic nobis fecit Furstenerius, *Cap. X*
seqq. Interim recruderunt lites postea, iam remiss
 iam acrius agitata. Videbantur Electores paululum

misisse de suo iure in sequentibus Comitibus 1653. quamuis Bauarus strenue hunc titulum suis legatis vindicaret. Verum sequenti tempore in compositione pacis Neomagensis lis fere sopita in flammam erumpebat. Occasio ab exteris Coronis. Reges enim gaudent in sinu si tali ratione Principes Germaniæ, unitos ipsis formidini futuros, committere, ac harmoniam robustissimi Corporis infringere possint. Galli diuturna felicitate armorum suorum animosiores facti in litteris salui conductus (passports) Ministris Lotharingi datis, nomen *Legati* omiserant. Hi conquerebantur de iniuria Lotharingi, aut Galli, quo magis committerent Germanos inter se, negarunt alium titulum conuenire Principum Germanorum Ministris. Hinc litteras salui conductus Neoburgico Duci destinatas iamque in Legati Angli potestate existentes reuocabant, errore id factum causati, ut legatorum nomen irrepserit, quod Neoburgicis Ministris minime deberetur, cum a solis Electoribus, minime vero a ceteris Principibus, Legatos sint agnitori. Neoburgici hac re commoti iura sua acerrime tutabantur, nec segnius operam sociam ipsi accommodantibus Principibus Brunsvicensibus aliisque.

§. XXV. Ansam hæc res suppeditauit supra laudato Furstenerio elegantem libellum sub titulo suprematus & iuris legationem Principum in lucem emittendi. Et quia pro ea qua pollebat sagacitate, facile animaduertebat, haud leue obstaculum fore Principum in Germania multitudinem; protrahebat in lucem suprematus fœtum prioribus publicistis incognitum fere. Scilicet ex ipsius intentione illi Principes merentur ius legationis & ei annexa ceremonialia: *excellentiæ titulum, uisitationem*

novissime aduenientis, locum potiore visitantis apud visitati
 Et. qui ad fœdera pangenda ab exteris inuitantur, propriis viribus se defendere, exercitum etiam in campo educere possunt, ac ceteras Iuris Gentium functiones habent. Porro vrget exemplum principum Italicorum *Sabaudi, Parmensis, Mantuani* qui omnibus hisce ceremoniis fruuntur, hinc iniquum esse, vt erga solos Principes Germaniæ, antiquitate potentia & aliis præeminere longe superiores, antiquus stilus & obseruantia retinetur. Verum quam speciose & politice etiam hæc delecta sint, non defuerunt tamen qui adhæc varia non minori plausu regerent. Autor *Notarum Germanopolis*, tum & Autor *Discursus Hyetopoli ad Istrum* prodeunt satis demonstrarunt, præteritum illum *suprematibus* lubricis inniti fundamentis. Nam si potentia tribueret, olim vrbibus Hanseaticis vt vt plurimam partem Municipalibus suprematus vindicandus fuisset, quia factus pepigerunt, exercitum & classem miserunt & facta bella cum Regibus Daniæ gesserunt. Imo hoc Hamburgensibus & aliis potentioribus Ciuitatibus commercio ac opibus florentibus vt possint aliquot bellicæ naues ædificare, talis suprematus concedendus foret. Principes vero Italiæ quod attinet, illi iam a longo tempore in possessione ceremoniarum harum fuerunt, illos fructus vigilantia suæ ac curiositatis colligunt diligentissime, quod nec ipse Furstenerius diffiteri potest. Aliter hoc manet certum, quod illi maximam partem vassalorum Imperii sint. vid. Fursten. c. 51. 52. 53. Celeb. Schurfleisch. *Disp. de Iure August. in Ital.*

*An principes
 apud Reges*

§. XXVI. Igitur apud externos Reges Principes nostri nondum voti sui compotes fieri potuerunt, vt sc

cet ipsorum *legatis si recens adueniunt prima visitatio, titulus Excellentiae, honoratior locus in domo visitati &c.* concederetur. Neomagi, vbi acriter super ista re certabatur, *conf. Pufendorf. Histor. Frid. Wilh. Lib. XV. §. 34.* Galli professi sunt, quod Cæsaris exemplum sequi vellent, Fürstener. *de supremat. p. 14.* Idem Rex Daniæ per suos Legatos proponendum curavit. Pufend. l. c. Tandem vero Neoburgicus ac Lotharingus, quia ipsis intereat Noviomagensibus tractatibus mature interesse, pertæsi harum morarum, Ministros inferioris gradus siue Ablegatos mittere decreuerunt. Nam hæc optima cautela in hoc casu esse videtur, vt, si præuideatur Legato multos scrupulos circa ceremonias mouendos esse, rem vero celerem expeditionem vrgere, tali casu *duplicibus literis credentialibus* instruatur, tunc enim si obstacula & remoræ iniiciantur, Ablegati personam induere & sic tempus disputationi Ceremoniarum impendendum redimere valet.

§. XXVII. Equidem possent hæc de legationibus Principum plenius deduci; sed quia animus est nunc ad alterum membrum nostræ Dissertationis progredi, scil. de Ceremoniis legatorum obseruandis si intra imperium illi maneant, hinc eo vsque illa reseruamus, præsertim cum fundamenta ex quibus honorem illum denegant Principibus Reges, etiam bonam partem Collegium Electorale iiscum commune habeat.

§. XXVIII. In consideratione vero Ceremoniarum quæ occurrunt apud Legatos, merito initium facimus in Imperio ipso ab Imperatore tanquam Augustissimo Capite eiusdem. Ad Imperatorem vero legati mittuntur, aut si in Aula sua ordinaria Viennæ residet; aut si ipse

in Comitibus compareat. Electores vltimis capitulationibus, conf. *Capitul. Leopold. Art. 5.* non solum Imperatorem obstrinxerunt, vt eorum legatos Viennæ omnium Rerumpublicarum (& sic etiam Venetæ & Belgii Fœderati) vt & reliquorum Principum Corona non cinctum legatis præferret; sed & Imperator, pro ea qua erga hoc Collegium eminentissimum indulgentia promisit, quod eorum legatos Regiis pari honore afficeret velit. Cuius rei etiam multa eaque splendida extant exempla. Cum Lib. Bar. de Marenholz & Ill. Dn. Godofredus de Iena apud Cæsarem audirentur, iste *utrumque caput pileum* iussit; quod & hi fecerunt, vt tamen breui intervallo pileum iterum detraherent. Eos supremus Marschallus Starenbergius ad infimas scalas, dato *Excellentia* titulo, Porcia supremus Aulae præfectus ad supremas scalas exceptos in anterieus conclaue deducebat; vbi supremus Camerarius Lambergius Comes eos excipiebat ac pronus de eorum aduentu Cæsari significabat. Pufendorf. *stor. Frid. Wilhelm. Lib. IX. §. 92.* Sic Cæsaream Maiestatem suis iniunxisse, vt Electoralibus, nominatim Brandenburgicis, in congressu Neomagensi non solum *primam* *visitationem*, si post ipsos venirent, sed & *locum honoris* in domo sua, & *excellenciam* darent, supra ex Pufendorfio stabilitum est, & insuper clare probat *Denuen* *de la question Ec. §. 19.*

*Principum
Legati Viennæ
illis Cere-
moniis qui-
bus Regii non
excipiuntur.*

§. XXIX. Principum Legatos cum characteribus dem honoribus frui in Aula Imperatoria, nondum constitat. Ius enim quod legati Electorum semet tegerant Imperatore in Audientia, inter prærogatiuas Comitiis Electoris refertur in *schedis Boineburgianis* ex Archivio Moguntino conceptis apud Bœckler. *Notit. S. R. Imp.*

Equidem *Citel Fried, von Heerden* testatur in *der Grund Beste P. II. c. 6. p. 54.* de Principibus ipsis, quod in superioribus Comitibus apud Imperatorem & Regem Hungariæ Bohemiæque caput texerint, coram Imperatrice vero nec texisse, nec sedisse illos, quod iussi ab eadem non fuerint, Imperatrix vero stans eos audiuerit. Cum igitur nullum exemplum huius rei adsit, haud dubie Principum Ministri in Aula Viennensi, non aliis quam Ablegatis exhiberi solitis Ceremoniis, afficientur.

§. XXX. Hæc ut ut satis clara sint; intricatius tamen Quib
moni
Com
Impe
Comi
Etor
cipia negotium suboritur in decisionibus quæstionum Ceremonialium, si Imperator non ipse in Comitibus compareat, sed per *Principalem Commissarium*. Equidem licet Electorales serius adueniant, prima quidem visitatione, ex obseruantia Imperiali, Commissarium honorant, antea tamen explorant per certum hominem, an velit Commissarius *dextram manum in sua domo* (place d'honneur) & alia curialia concedere; si Commissarius in hac re difficilem aut morosum se præbeat, abstinent visitatione. Ceterum quæ Brandenburgicis fuere lites super Ceremoniis cum *Commissario succenturiato* siue con-Commissario, videri potest apud *Pufendorf. Hist. Brand. lib. 14. §. 57.* In conuiujs vero & reliquis actibus publicis ubi Electorales & Principales legati confluunt, solent Electorales semper maioribus Ceremoniis in sellis, & alijs gaudere. Notabilis est Relatio apud *Cassandr. Thucel. in Elect. Iur. Publ. p. 290. sequ.* de iis quæ in Conuiuio Principalis Commissarii Cæsarei contigerunt. Consistit vero præferentia Electoralium legatorum præ Principalibus in honoratiori receptione, sellis rubro serico indutis, administratione in Conuiuio ab officialibus nobilibus &c. Cum vero hæc omnia

omnia inuitis irritisque omnibus contestationibus Commissario exacte adeo non obseruarentur, hac v grauem inde indignationem legati Electorales testati erga Commissarium Cæsareum.

*Electores
legati Prin-
cipi in perso-
na præfere-
di.*

§. XXXI. Occurrit nunc vltima difficultas in ex-
diendis Ceremoniis, si legati Electorales cum charact
concurrant in loco tertio siue cum Principe in perso
aut eius legatis, aut ad hunc mittuntur; aut deniqu
Principes Legatos mittant ad Electores. Constat aut
inter omnes quam ægre Legatis Electoralibus hono
torem locum Principes relinquunt. Nihilominus E
ctores hoc pro potissimo ex præeminentiis Elector
Collegii reputant. Hinc & Capitulationi Leopoldi
§. 5. expresse inferendum hoc curarunt verbis: **und**
Fürsten in Person. Quamuis etiam pactum inter
lectores initum sit, vt Elector inferior si præsens sit, su
rioris Electoris legato præferatur; & sic etiam in Com
tiis 1654. Elector Palatinus in persona præsens præla
fuerit legato Bauarico, vid. *Crusius de Præcedent. lib.*
11. n. 11. nullatenus tamen Principibus hanc prærogatiu
concedere animus est, quin potius in allegato Concl
super hac re inito expresse sibi cauerunt his verbis:
Doch siebenden mit ausbedingten Anhang, daß gegenwärt
auffgerichteter Vergleich denen Chur • Fürstlichen Gesandten,
ihrer vor andern Fürsten in Person gebührender und
anist hergebrachter prærogativ und zustehenden tractame
unabbrüchig sey. &c. vid. *Kulpis de Iur. legat. Princ. Ge*
c. XIV. §. 13. Acriter vero huic prærogatiuæ reluc
sunt Principes, vt etiam propterea peculiare Men
riale in Comitibus 1653. exhibuerint Imperatori, qu
extat ap. *Londorp. Tom. VIII, lib. 6. c. 112.* Autor

Grund-Beste, p. 2. c. 5. p. 113. Verum quia hæc præeminentia legibus publicis inserta & stabilita est, ius inde quæsitum Electores citra dubium retinere omni nisu al- laborabunt.

§. XXXII. Quando Electorales legati *in loco tertio* An p
conueniunt cum Principibus, videri posset quod circa pum
præcedentiam nullæ lites temere essent oborituræ. Le- Prin
gati enim Electorales regiis parificati fruuntur Ceremo- legat
niarum exhibitione consueta, de cetero ad ipsos non pro- Etori
prie spectat, quomodo Reges Principum legatos excipi- do ce
endos velint, quia ipsorum exemplum sequi iis hono- be
rificum procul dubio foret. Verum in Conuentu Ham-
burgensi quondam sat acres super ista re disceptationes
ortæ sunt. Legatus Brunswigo-Cellensis primarius
legato secundo Brandenburgico litem mouebat super
præcedentia. vid. Kulpisius p. 410. Res vero mira visa
est Electori dicenti, daß diese prætenſion um so vielmehr un-
gegründet und neuerlich sey, weil dergleichen disput von gedach-
ten Fürstlichen Hause, uns niemahls mouiret worden, son-
dern vielmehr mit viel actibus, auch der sich noch vor wenig
Jahren in eodem loco & inter easdem personas zugetra-
gen hat, klärlich dargethan werden kan, daß ihr primus depu-
tatus unsern secundo jedesmahl und ohne einſige difficultät
gewichen. Enim vero ista lis videtur fomitem & in-
crementum sumſiſſe ex non obseruata distinctione
inter legatum secundum & secundarium. Etenim si
plures mittuntur cum charactere, vbi vnus primum lo-
cum occupat & loquitur coram Principe, eo ipso reliqui
non sunt secundarii h. e. inferioris ordinis, sed secundi,
dignitate vero & Ceremoniis æqualibus maectandi, vti
apud omnes harum rerum gneros hoc in confesso est.

E

Quia

Quia igitur legatus in hoc casu secundus fuit non secundarius, non apparet quo iure aut colore iuris litem haurierit Cellensis, nisi simul & primo Electorali locum honoratiorem controuersum iste facere voluerit.

Quare Principes Excellentie titulum denegent Electoralibus

§. XXXIII. Titulus *Excellentie* porro Electoralibus legatis præfracte negatur iam a tempore pacis Westphalicæ a Principum Legatis. Cum enim ibi Venetici gauderent, Electores non potuerunt non & suis vindicare, ne Venetis aliqua in Ceremonia aut externi honoris declaratione inferiores essent, aut hi isthac re præferentiam suam stabiliendam abuterentur. Venetici Principales nouitati rei, vti prætendebant, valde remanebant, quæ contradictio etiam sequentibus Comitiis 1653. durauit, siquidem Autor *der Grund-Veste*, protestatur, Electorales illos, qui *Excellentie* titulum præterierint, insalutatos mansisse. Equidem quod attinet huiusmodi titulum, fatendum est, ante pacem Westphalicam in Germania fuisse rariorem eius usum. Vti enim Ceremoniarum apparatus quantus quantus est, incunabula debet aliis Regionibus; ita *Excellentie* titulus primus in Aula Pontificis natus est, assumente illum Duce Nunciatusensi Legato Henrici IV. Regis Galliarum. vid. Illud. Dn. de Rhetz. *instit. iur. publ. lib. II. tit. 23. §. 4.* ex eo tempore legatis Regum vindicatus est, in Germania vix communis est *Ducibus exercituum* eorumque *legatis* & *Regum præfectis summis*; imo & aliis tribui notat Fennemannus *de Titul. Honor. cap. 48. n. 10.* quotidiana experientia confirmatus, cordatiorum quolibet ex hac clausula interim eum declinante. Ceterum Principes nunc non misisse videntur de illa durtie; nam testatur Kulpius *land. libr. c. 16. §. 19.* nullum Principis legatum negari,

extra Imperii Conuentus missis legatis Electoralibus excellentiam deberi, sicut nouissimo etiam Neomagen-
 sis pacis congressu eam a Cæsareis æque Regumque le-
 gatis accepissent; ast in *Comitiis* difficultates propterea
 moueri, quia formulis Ceremoniarum heic receptis non
 conuenire arbitrentur, a quibus recedendum non sit. Ve-
 rum illa ratio nimiam & ad peruicaciam vsque radica-
 tam patrii moris religionem sapere videtur. Cum e-
 nim Ceremoniarum apparatus nunc aliam faciem indue-
 rit in Europa, quid causæ esset, vt in solis *Comitiis* ille
 stylus priscus adeo sancte esset obseruandus, præsertim
 cum non par religio circa alias leges publicas, vtut sa-
 lutares, obseruandas, hætenus conspecta sit.

§. XXXIV. Ex eo fonte etiam fluere videtur, quod *Ant*
 ægre ferant legati Principum, si Electores *tecto capite pite*
 illos audire cupiant. Memorabilem disceptationem e-
 narrat autor der Grund-Beste p. 2. c. 6. daß als auff dem jung-
 sten Regenspurgischen Reichs-Tag der Cursfürst B. C. die *res*
 Audienzien denen Chur- und Fürstlichen Gesandten mit be- *Prin*
 deckten Haupt zugeben begunte, nicht allein die meisten da- *aud*
 von geblieben, sondern auch einige Chur-Fürstliche, da ih-
 nen solches begegnete, zu ebenmæssigen Hut auffsetzen, der
 Chur-Fürst aber durch solche retorsion, seine angemaste Weis-
 se gegen sie zu endern, so bald bewogen worden. Quod ve-
 ro attinet ad hunc locum, profectus ille est ab Auto-
 re qui nimium studium in Principes sat manifeste sapi-
 us testatur, hinc & sub ficto nomine latere voluit, licet
 notum nunc sit & ipsius nomen & Consilarii Ducalis
 Saxonici dignitas. Esto vero contigisse hoc cum Ele-
 ctore Coloniensi, (nam hunc indigitat) certe ille nil de-
 siderauit quam quod ex stilo hodierno Ceremoniarum
 ipsi debetur. *Textit, inquis, caput. Ita est. Sed & Re-*

ges caput tegunt si legatos audiunt. Electores dignitate Regibus pares habentur. Atqui, pergis, Legatos Electorum iterum caput texerunt. Bene. Nam si legatos fecerunt, hoc iis licuit. Si permissum est coram Cæsare caput tegere, vti exemplis recentissimis euictum est, quare non coram Electore. Elector tamen, instas, his pressaliis permotus, hunc morem tegendi caput prætermissum omisit. Valde dubito. Neque enim Electoris dignitas læsa quod legati caput texerint cum ab ipso auerentur, faciunt hoc coram Cæsare, coram plerisque Regibus Europæ. An vero Principum legatis Elector etiam ius tegendi concedere potuisset, salua sua præ eminentia, de eo dubitare liceat.

*An legatis
Principum
Rheda sex
equorum vti
liceat?*

§. XXXV. Cum vero Principes adeo studeant legatos suos parificandi Electoralibus; hi vero præeminentiam a multis retro seculis quæsitam, & hoc tempore firmissime stabiliendam conseruare non solum, sed & augere, gestiant, non est mirum quod & in puncto Comitiorum lis quædam orta sit. Hinc quæsitum fuit memini, an legatis Principum liceret in Comitibus & conuentibus vti carpento tribus bigis equorum tracto? Non videtur quæstio de nihilo, cum omnino hæc in Aulis sollicitè conseruari soleant, & adsunt exempla, quod legatis Rheda equis superbiente arcem Cæsaream intrare volentibus quatuor a milite prætoriano adempti sint, relicta biga. Non obstat quod Marphorius Romæ aliquando exclamauerit *O miram metamorphosin, bruta confundunt homines!* Putarunt autem Principum legati, Electorales se vix hic in præseptione & antiquo vsu fundare posse, quia Rhedarum videri demum superiori seculo in Gallia primum vigere cœpisse, dum, teste Thuano, Primarius quidam Minister Au

ob obesitatem ex necessitate curribus usus fuisset; in Germania vero Hortlederum in libro de caus. belli German. de anno 1520. vsque 1547. semper mentionem facere quod Principes & alii tunc Equis vecti sint. Verum hoc rem non conficit. Electorales enim propterea tres bigas Equorum legatis Principalibus concedere citra dubium nolunt, quia tali ratione in hoc passu iis parificantur, interim conferatur Autor quæst. ob bey allgemeinen Conuenten und Zusammenkünfften die Fürstliche Abgesandten mit 6. Pferden fahren können? ap. Casandr. Thucel. *Elect. Iur. publ. p. 312. seq.*

§. XXXVI. Ob hanc igitur Principum renitentiam in largiendis Ceremoniis quibus alias Electorales apud ipsos Reges afficiuntur; puto paucis Electoralibus Aulis, ubi Ceremoniæ exacte, uti par est, obseruantur, placere, legatos cum caractere ad Principes Germanicos mittere, nisi forte sciant certo, plenum honorem iis exhibitum fore. E. gr. Vltimus Administrator Dux Augustus, felicitis recordationis, Brandenburgicis legatis Dominis de Platen & de Iena in solenni homagio ab ordinibus Magdeburgi facto 1666. tum & Halæ super mensa, priorem vel honoratiorem locum concessit. Cum igitur loco legatorum cum caractere Ablegati extraordinarii tantum mittantur, hi, quia non præsentant Electorem, facilius Principi honoratiorem locum relinquunt. De cetero iisdem Ceremoniis quibus Regii, a Principe, ad quem mittuntur, sunt accipiendi.

§. XXXVII. Vti vero Electores raro Legatos cum Charactere mittunt ad Principes ad difficiles & morosas ceremoniales disputationes amputandas; ita vicissim Principes, qui alias etiam hoc ius nouissime demum ex-

ercere, quamvis non sine acri contradictione, cœperunt
cauti sunt, ne Legatos ad Electores mittendo poli-
impossibilia fere petita ingeminare necesse habe-
Interim ex Pufendorffii *historia Brandenburgica* hisce
liticis actis refertissima constat, voluisse Sereniss.
ctorem Brandenburgicum ex incredibili propensio-
ad amicitiam cum vicinis colendam, & quia figura &
cies ceremoniarum ab aliquo tempore immensum
cta esset, aliquantisper condescendere quasi de iure
suo remittendo, ac Principibus eousque gratificari
Ambasiatores sui legatis Principum titulum Exce-
tiae, vt & superiorem locum in suis domibus, tanq-
hospitibus passivis concederent. Permouebat ad hanc
neuolam declarationem Electorem, partim quod N-
burgici Ducis legato in Polonia idem honoris genu-
hibitum, partim quod Sabaudiae Duci non largiora
cessa fuissent. Verum tantum abfuit vt Principes
pro suis legatis contenti fuerint, vt potius omnem C-
moniarum apparatus iis vindicatum cuperent; ve-
hoc Electorales, ad paritatem inde resultantem &
priuationem splendoris Collegii Electoris eiusque p-
minentiarum præ Collegio Principum, nunquam
cessere. Nihilominus quia ratio status sæpius iube-
alterius opera sollicitum esse, hinc sæpius Ablegati
tuntur ad Electores, qui apud nonnullos tantum vna
da cum tribus bigis Equorum, comitante Aulico C-
culario, adducuntur in arcem.

*Difficultas
Ceremonia-
rum ius tra-
standis iuge-
ritur.*

§. XXXVIII. Hæc sunt primaria capita de quibus
crescunt lites inter summos sæpius Ministros exoriuntur.
strorum non est tantos componere fluctus motus
Interim non possumus non fateri, imo potius dolere

etiam *inania Ceremoniarum*, (vti in Germania ante seculum adhuc reputabantur) inter causas esse, ob quas harmonia Imperii, (Imperii, inquam, quod olim hostibus suis formidini, sociis præsidio, ciuibus gloriæ erat) satis alias conturbata & læuis vndis exposita, indies magis ac magis concutitur & collabascit. Ceterum in genere circa ceremonialia notandum est, multum hic tribui speciali fauori mittentis, & nouæ amicitiae aut excolendæ aut restaurandæ; nec minus habilitas ac aptitudo Legati aliquas difficultates eluctatur; interdum & politica audacia difficultates ceremoniales magis sæpius rumpit quam soluit. Prudenter hinc annotat Kulpisius *sæpius laudato lib. de Iur. Legat. c. XV. §. 1.* quod Ceremoniarum apparatus in perpetuam vnicamque vbique observantiam nondum penitus subfederit. Neque enim est populus, quin aliqua huius generis sibi propria retinuisse, inter argumenta magnitudinis existimauerit, qualia suæ postmodum Aulæ consuetudini insinuare, ne minores videantur. Ahi, non desinunt quidem prorsus, variis tamen schematibus inducunt solerter immutantque figuris. Vnde nunquam defunt nouitates, nostra præsertim ætate, qua ad confusionem vsque variabile est ac mutabile huius generis artificium, ex quo priuata ambitio veluti mimica æmulatione moris publici, rerum discrimina & formas multis modis immutare, interpretari, attollere, figurare ausa est, atque ita Aulicis inueniendi noua, ornandi subtilia, communiæ explicanti, occasiones & causas præbuit; ad hos enim proprie pertinuisse hæctenus credita est subtilitas ista siue curiositas, quadam veluti traditione ac vsu continuo ad sui cultores propagata, quæ nunc in partem altioris disciplinæ & ad ipsa negotia Regni, ad Principum autoritatem, & ad negotiorum decus spectantis, computari. nec minus ac ipsa rerum momenta, annotari publico stilo consuevit. Conf. Boecleri Dissert. *de Elegantiâ Moris Ciuilibus & Aulicis.* quibus verbis eo lubentius finimus, quo certior nos alit spes, fore, vt B. Lector conatum nostrum in hisce arduis & lubricis excusatum habeat, si pro delicata rei indole minus accurate tractationem forte adornaui.

COROLLARIA.

I.

Ceremoniæ in vita Ciuili adhibitæ ad decorum pertinet. Decorum vero est, si illos homines nostræ conditionis, pro præstantissimis & excellentibus reputantur; imitari deamus in illis rebus quæ legibus neque mandata neque prohibita sunt.

II. Decorum præsupponit socialitatem & sic se fundat in relatione ad alios homines. Interim quo maior amicitia eo maior æqualitas; quo maior vero æqualitas, eo minus decorum obseruandum est. Igitur qui in summe intima amicitia mutuo ardentissimo amore viuunt, decorum non obseruant.

III. Decorum abfuisse in statu Integritatis, probabile est.

IV. Actiones quæ per se non repugnant Legibus amoris & iustitiæ, ac *indifferentes* vocantur, de iis generaliter quæri non potest; an sint licitæ nec ne? sed *quibus hominibus sint licitæ nec ne?*

V. Absque respectu decori de Iustitia actionum talium in se non illicitarum, si quærat; nemo melius ad ipsas respondere poterit, quam ipse quærens, cum iustum & iniustum faciat sola intentio.

VI. Sic saltat Dauid licite, quia in honorem Dei saltat; saltat illicite, qui intenderit excitare amorem Amasiæ, & laudem vanam ob vanam actionem.

VII. Minus apte propterea in eiusmodi actionibus quaerimus aliorum consilia, an v. c. *Possimus ludere, saltare &c. salua conscientia?* Alter nescit enim intentionem nostram. Et tamen toto die deprehendimus eiusmodi inpertinentes responses ad has quæstiones apud illos, qui *casus conscientie* conglomerarunt.

VIII. Ceremoniæ siue ritus Ecclesiastici, qui per se faciunt, re vera ad solidum siue interiorem cultum diuinum Principis liberrimæ dispositioni subiacent.